םד א טוש"ע אה"ע סי' קל סעי׳ יט: סעי׳ יט: סה ב מיי׳ פ״ו מהלי גירושין הלט״ז סמג

עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמ סעי' א':

בו ג מיי׳ פ״ו מהל׳ עבדים

הל"ח פאר נוסל עבלים הל"ח פמג עשין פו טוש"ע יו"ד פי' רפז פעי

: יוני

בו. בו ד מיי' פ"ד מהל' זכיה ומתנה הל"ב ופ"ה מה'

עבדים הל' ב ופ"ו שם ה"ח טוש"ע חו"מ סי' רמג סעיף

םח ה מיי׳ פ״כ מהל׳ מלוה ולוה הל"ב סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' קה סעי' ד:

ו מיי שם טוש"ע שם

טעי ה. ע ז מיי׳ פ״ב מהל׳ מתנות

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא.

פסקי רי"ד

לעכדי אם רצה לחזור בשניהם יחזור דברי ר"מ וחכ"א בגיטי נשים אבל לא

בשחרורי עבדים לפי שזכין

בשווו הי עבורם לפי שוכין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם

ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להן והרי הוא

פוסל את עבדו מן התרומה

אמרו לו מפני שהוא קניינו פי' אם רצה הבעל לחזור

פיר אם רצה הבעל לחווה בשניהם קודם שיתנו השליח ליד האשה וליד העבד יחזור

דקמרר ר"מ הפסד וחור הוא

יובן יאום איא בבני כלומר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפסד על ידו אא"כ עשאו הוא שליח

דהיינו בפניו וחכמים פליגי

רבשחרור אינו יכול לחזור

משנמסר ליד שליח זה

משנמטו לין שליון ווי ואע״פ שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא

. לעבד שיצא מתחת ידי רבו

לחירות וזכין לאדם שלא בפניו דאנן סהדי דניחא ליה

דניהוי האי שלוחיה להכי שאם ירצה וכו' הילכך כי משחרר לזה לא מפסיד לזה

מזונות דבלאו הכי נמי אי

בעי לא זיין ליה אכל אם רצה בעי לא זיין ליה

שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מפסיד לה מזונות. והלא הוא פוסל את עבדו בגט זה מן

החרומה פי' את כהו הוא התוומה פיי אם כהן הוא (הבעל) [האדון] אלמא חוב הוא לו. א"ל מפני שהוא

קניינו הא דמפסיל גיטו מז

דכהן עד עכשיו היה אוכל וכי משחרר לזה לאו קניינו

מהדרי ליה. יתיב רב הונא ורב יצחק בר יוסף קמיה דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה וקא

. מנמנם ויתיב רב הונא וקאמר

ש"מ מדרבנן התופש לב"ח

. שהשליח יתפוש את השטר

לצורך העבד ואע״פ שרבו רוצה לחזור בו ואינו עוד

שלוחו וכתפישה בעלמא היא

לאותן שישתלחו ואין

. לאדם אלא בפניו

מתני' האומר תן גט לאשתי ושטר שחרור

נוניים הלי"נו:

כג. וש"נ, ד) כתובות פד: ב"מ

י. ה) ב"מ ט: פחה פ"ד מ"ט. י. של לנורכן. רש"ש, ז) ל"ל לנורכן. רש"ש, ז) [לקמן יג.], ה) [וע"ע חוס'

חולין יג. ד"ה בעא],

עדים החתומים על הגם ושמותיהן כו'. פי׳ מי אמרי׳ א דישראל נינהו וכשר ב לר"מ או בעדי מסירה לרבי אלעזר דלא תלינן

> אלא בשמות מובהקין והכא הם שמות שאין מובהקין דהא מספקינן אי עובדי כוכבים הם אי לאו ובשמות מובהקין ליכא לספוקי דפשיטא דעובדי כוכבים הן דהא בכל דוכתי לא חיישי׳ דלמא אתו למיסמך עלייהו וקאמר לא בא לידינו אלא לוקום ולום והכשרנו משום דהוו שמות מובהקין ולא אתו למיסמך עלייהו כר״ש ד אבל בשמות שאין מובהקין דלאו ודאי עובדי כוכבים נינהו חיישינן . וקא פריך מגיטין הבאין ממה"י כו' וקס"ד דהא דקתני שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים לא להכשיר דוקא במדינת הים קאתי אלא נותן טעם לדבר דרגילות הוא דמסקי ישראל בשמות עובדי כוכבים שהרי בח"ל רובן כשמות עובדי כוכבים הילכך בא"י נמי ה אין לחוש שמא עובדי כוכבים הן דאין רגילות לחתום עובדי כוכבים בגיטין ומשני דוקה בבחין מחו"ל קמכשרי. כן נראה לר"י:

בנימי נשים אבל לא כשחרורי עבדים. בירושלמי [פ״א ה״ה] בעי הגע עלמך היה עבדו של קלין הרי חובה הוא לעבד הרי שהיתה אשתו של מוכה שחין הרי זכות הוא לה לית לך אלא כהדא אילו המוכר עבדו שלא מדעתו שמא אינו מכור אילו המגרש אשה שלא מדעתה שמא מגורשת היא פירוש על ידי אחר העבד נמכר על כרחו ואין האשה מתגרשת על ידי אחר בעל כרחה ו: יתיב רב הונא ורב יצחק קמיה דר' ירמיה. אר"ת לאין

זה רב הונא שמזכיר סתם בכל הש"ם דאותו היה גדול הרבה מר׳ ירמיה ולא הוה יתיב קמיה ועוד דקרי להו דרדקי ור' ירמיה חבירו של ר' זירא וקטן ממנו כדאמר

בנדה (דף כג.) בעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא כו' עד כאן הביאו רבי ירמיה לֹר׳ זירא לידי גיחוך ולא גחך ור׳ זירא תלמידו של רב יהודה כדאמרינן [שבת מא.] דהוה מישתמיט מרב יהודה משום דבעי למיסק לארץ ישראל ושמואל שהיה רבו של רב יהודה היה לריך לו לרב הונא כדאמר בריש פירקין (דף ה.) בעא מיניה שמואל מרב הונא ב' שהביאו גט כו' ובחולין פ"ק (דף יג.) בעא מיניה שמואל מרב הונא מניין למתעסק בקדשים כו׳ ים: שמני התופם לבעל חוב קנה. תימה לר״י אפילו אי תופס לבעל חוב קנה היינו משום שהוא שליח " וקונה אפילו בע״כ לפי שהוא חייב כאילו תפס הוא עלמו׳

בעל כרחיה התופש לב״ח בעל כרחיה התופש לב״ח אדם מן השוק שתפש מטלטלי ראובן לצורך שמעון שהוא ב״ח קנה: א״ל רב יצחק בר יוסף אפילו במקום שחב לאחרים א״ל חבירו וא״ת משנחינו דקאמר תנה לי ולא אמר זכה לי ותירץ ר״ת דדוקא היכא דדעת אחרת מקנה אותו אמרינן תן כזכי ולא במליאה וא״ת למ״ד (לקמן דף יג:) דלא תקון מעמד שלשתן אלא בפקדון מה הוצרכו לתקן מעמד שלשתן דאמר בפירקין [יד.] דהוי הלכתא בלא טעמא תיפוק ליה משום דתן כוכי ויש לומר דהולרכו לתקן במעמד שלשתן דקני אפילו אין הפקדון ביד הנפקד שהניח הפקדון ביד אחרים או שיקנה אפי׳ בע״כ של נפקד . אין פי׳ וש״מ דאפילו במקום כמו שאפרש לקמן בע"ה (שם ד"ה גופא) דקנה נמי בע"כ ואם תאמר ומתנ" דלקמן (שם.) תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה ומוקי לה רב זביד במעמד ג' ואמאי לא מפרש טעמא דמתני' משום דתן כזכי ואור"ת דתן לא הוי כזכי אלא כשמוסר לו הדבר מיד ליד ומתני' לא משמע דמיירי ואת ללוי דהוי נמי ב״ח בהכייה וניחא השתא ההוא דבבא מליעא גבי מליאה והולרכו נמי לתקן מעמד שלשתן דקנה אע"פ שמופקד בידו מקודם לכן אף ע"ג דראובן וזה שקדם ותפש

עדים החחומין על הגע. ומא"י בא דהא לא קאמר ממדינת הים: ושמותיהן כשמות עובדי כוכבים. ולא ידעינן אי עובדי כוכבים נינהו או ישראל: מהו. לאכשורי בעדי מסירה: לא בא לידינו. גט ששמות עובדי כוכבים חתומין בו: אלא. אחד שהיו חתומין בו לוקום ולום: והכשרנו. בעדי מסירה:

ודוקה לוקום ולום. ששמות מובהקין

יוחנן בח"י דחין רוב שמותיהן כשמות

עובדי כוכבים הילכך מספקינן דילמא

עובדי כוכבים נינהו ופסולין ואפילו

בעדי מסירה כרבנן דמתני': וחיכח

דחמרי כי מחניחה בעה מיניה. גיטין

הבאין ממדינת הים ושמותיהן כשמות

עובדי כוכבים מהו: ופשט ליה. ר׳ יוחנן

ממתנית׳ דכשירין דבחזקת ישראל נינהו

מפני שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן

כשמות עובדי כוכבים: בותני' רלה

לחזור בשניהם. קודם שהגיע ליד האשה

והעבד: יחזור. ואין השליח יכול

לזכות בהן מללרכו דחוב הוא להן

כדמפרש לקמיה: וחכמים אומרים

בגיעי נשים. יכול לחזור אבל לא

בשחרור: שוכין לו כו'. וזכה בהן

השליח לנרכו: שאם ירנה שלא

לזון את עבדו רשאי. הילכך כי

משחרר ליה לא מפסיד ליה מזונות

דבלאו הכי נמי אי בעי לא זיין ליה.

אבל שלא לזון את אשתו אינו רשאי

הלכך כי מגרש לה מפסיד לה מזוני:

והלה הוח פוסל חם עבדו. בגט

זה: מן התרומה. אלמא חוב הוא

לו: אמרו לו מפני שהוא קניינו.

האי דמיפסל בגיטא מן התרומה

הן ולא אתי למיסמך עלייהו: אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבי' כשרים. גליון הש"ם ואפי׳ בלא עדי מסירה וכל שכן גמ' קמיה דר' ירמיה. שנת לף סג ע"ב נדרים דף כט ע"ב: שם א"ל דרדקי כו'. בעדי מסירה דלא מחזקינן להו אלא בישראל לפי שרוב ישראל שבחו"ל בם היד דרדקי פסחים לה ע"ח: כו׳ ואת אמרת לוקום ולום דוקא: התם כדקתני טעמא. וכי א"ר

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה ואפי' במקום וכו' הוא כלומר ונשמע מיניה:

הגהות מהר"ב רנשבורנ

א] גמ' איתיביה גיטין הבאים מתדינת הים ועדים חתומים אע"פ ששמותיהן עליהן כשמות עובדי כוכבים כשריו. נ"ב מיי' פ"ז מהל' בהה"מ הל"ה ובלח"מ:

מוסף תוספות כשמות גוים תלינן. מוס׳

הכח״ש. ב. בלא עדי מסירה. מוס׳ בל בל פוי מטיחה. מוס׳ הלח״ם, ג. דאמר במתני׳ אף אלו כשרין׳, מוס׳ הלח״ם, T. דמכשר בשמות מובהקין. מוס' הרח"ש. ה. אם בא לפנינו גט ששמות העדים כשמות גוים. מוסי התחש, דו התכן אפיי בעבדו של קצין זכות הוא לו שהרי יכול למוכרו לאחר שלא מדעתו וטוב לו שיהיה בן חורין כי שמא ימכרנו לאחר, וקושיא דאשה נ״ל שלא תירץ וסומך על זה דאמרינן יטב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו'. תוס' הרח"ש, ז. משמע שהיה שמואל קטן מרב הונא וכו׳ דתרי רב הונא הוו. מוס׳ חולין יג. ד״ה בעל. ח. מה ענין משנתינו לתופס לבע״ח. תוס׳ הרא"ש. ט. לזכות לו. מוס׳ הכח"ם. י. משום דוכיו לאדם אלויט, . משום דוכין שלא בפניו. מוס' י א. לא עדיף אחר עצמו. חוס' הלח"ש, יב. דהא אינו חב אלא לרבו ואיהו אלא ב קרית יג דכל יי לשר רשב"א. שמגלה בדעתו לשחרר את עבדו. לשנ״ל. ד. דמסתמא אי לאו. לענ״ל. 10. לא הוה משחרר ליה, ועל צד זה קרית ליה בע״ח דידיה. ׄ IU. ומתמה דאפי״ מור אם הוא חב לאחרים לא קנה כ״ש הכא שהאדון לאו בעל חוב גמור הוא אלא שדמינוהו קצת לבע״ח משום דמינוהו קצת לבע״ח משום דעבד לי׳ נייח נפשי׳, וכיון שהוא חב לאדון הוי כמו חב לאחרים לגבי בע"ח גמור, . ואם בעלמא לא קנה כ״ש ואם בעלמא לא קנה כ"ש הכא דלא קנה. מוס' הרל"ש. יז. ולא דמי להא דאמרי בעלמא שלוחו של אדם כמותו דלאו כל כמיניה מ לשוויי שליח כדי לחוב לאחרים. מוס' הכא״ש. יח. מדלא קאמר תנו מנה זה. מוס' הכא״ש לקמן יג. ד״ה והוא שלכורין. הרא״ש. ש לקמן יג. ד"ה

פסקי רי"ד (המשר)

דלמא שמטת ואכלת להו טענתיה טענה ואי אינש מהימנא הוא שבקי' להו לגביה בשהדי עד דמטי ליד

ויהיבנא להו ביד איניש דמהימן עד דמטו ליד המלוה. וי״ל דלא אמרינן הכי אלא דוקא היכא דלית ליה קרקע ואית ליה מטלטלי דמצי לזבונינהו או למיטמרינהו מ״ה אמרינן שהתופש לב״ח קנה אבל היכי דאית ליה מקרקעי ומטלטלי לא כל הימנו ים אינות המוצר של זה שתר המלוח אינו היו המוצר בין מותושם בין יקנותפה בין היו היו היו אינות המוצר שהצא מתחת ידי רבו לתפוש מטלטליו של זה שתרי המלוח אינו יכול לתפסיד מעותיו וקייל כרבנן דאמרי זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות דיחיד ורבים הלכה כרבים דוכין לו לאדם שלא בפניו הילכך מכי יהיב גיטא דחירותא לשליח וא״ל תן שטר שחרור זה לעבדי אישתחרר עבדא כל היכא דאיתיה ואע"ג דלא מטיא גיטא דחירותא לידיה 5) עייז בערד י"ג בס"פ

. להו בעובדי כוכבים אלא א״כ ידוע בודאי שהן עובדי כוכבים דלא שכיחי מלתא שיחתמו עובדי כוכבים בגיטין או דלמא כיון דשמותיהן כשמות עובדי כוכבים חיישינן שמא עובדי כוכבים נינהו ולא מתכשרי אפי׳ בעדי מסירה עדים החתומין על הגם ושמותן כשמות עובדי לרבי אלעזר ואפי׳ לר״ש ג דהא לא מכשיר

כוכבים מהו אמר ליה לא בא לידינו אלא לוקום ולום והכשרנו "ודוקא לוקום ולום דלא שכיחי ישראל דמסקי בשמהתייהו אבל שמהתא אחריני דשכיח' ישראל דמסקי בשמהתייהו לא או איתיביה לגיטין הבאים ממדינת הים ועדים חתומים עליהם אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשירין מפני שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים התם כדקתני מעמא מפני שרוב ישראל שבחוץ לארץ שמותיהן כשמות עובדי כוכבים ואיכא דאמרי כי מתניתא בעא מיניה ופשם ליה ממתניתא: מתני' יהאומר תו גם זה לאשתי ושמר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר"מ וחכ"א בגימי נשים יאבל לא בשחרורי עבדים ילפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להם והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קניינו: ומף • קמיה בר יומף • קמיה גבו' יתיב רב הונא ורב יצחק בר דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה וקא מנמנם ויתיב רב הונא וקאמר ש"מ מדרבנן ההתופס לבעל חוב קנה א"ל רב יצחק בר יוסף ואפי' במקום שחב לאחרים א"ל אין אדהכי איתער בהו ר' ירמיה ∘ אמר להו דרדקי הכי יא"ר יוחגן יהתופם לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה וא"ת משנתינו כל האומר תנו כאומר זכו דמי אמר רב חסדא התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים באנו למחלוקת רבי אליעזר ורבגן ידתגן מי שליקם את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אמר זכה לו וחכ"א זיתנגו לעני

מפני שהוא קניינו דכהן עד עכשיו וכי משחרר ליה לאו קניינו הוא. ובגמראי מפרש מאי קאמר: גבו׳ ש"מ מדרבנן. דאמרי שהשליח יתפום השטר לנורך העבד הנמצא ראשון אמר אמימר ואיתימא רב פפא ואע"ג דבעל קמהדר ביה ואינו עוד דלמא שלוחו ותפיסה בעלמא הוא בע"כ:

התופס לב"ח. אדם מן השוק שתופס מטלטלי בנכסי ראובן ללורך שמעון שהוא בעל חוב קונה: ואפי׳ במקום שחב לאחרים. לשון שאלה הוא (א) ונשמע מיניה נמי דאפי׳ במקום שחב התופס הזה בתפיסתו זאת ללוי דהוה ליה נמי בעל חוב דראובן ותופס זה שקדם ותפס ללורך שמעון מפסיד את לוי ותימא נמי קנה דהא מתני' נמי שליח זה תופס לעבד וחב לבעלים: ואם סאמר משנסינו. הא שמעינן ממתני׳ דקנה: כאומר זכו דמי. ואין זה כשאר תופס אלא בעל עשאו שליח לזכות בו ואע"פ שהעבד לא ידע זכין לאדם שלא בפניו: מי שליקט. ב"ה עשיר שליקט את הפיאה כו' והיינו מקום שחב לעניים:

אבל כאן אפי׳ העבד עלמו אינו יכול לעכב את האדון מלחזור בו אם היה נותן גט שחרור לדעת כן שלא ישתחרר בקבלה זו כי אינו חייב לשחררו אם כן למה יעכב המקבל את האדון מלחזוריא כיון דהשתא ס"ד דהאומר תנו לאו כזכי דמי ועוד מה חייב האדון לעבד דחשיב ליה תופס לב"ח ואי חשיב משום דעבד ליה נייח נפשיה כמו שפר"ת לקמן על מילחא אחריתא אם כן היכי חשיב ליה חב לאחרים יב ונראה לר"י ג דחשיב קלת חוב משום יד דעבד ליה נייח נפשיה פו ומ"מ חשיב ליה חב לאחרים שהרי אינו חייב לו האדון כלום והכי פירושו בשלמא אי חופס לבע״ח קנה אין חימה אם גם כאן קנה בקבלה זו לענין שלא יוכל לחזור דמשום דעבד ליה נייח נפשיה רוצה הוא שיהיה בעל חוב בכך שיוכל לעכבו מלחזור ואע״פ שלא לתכוון לכך המקבל דעתו הוא לקבל כמו שרוצה האדון אבל אם התופס לבעל חוב לא קנה כל שכן זה שאינו ב"ח אלא דעבד ליה נייח נפשיה שיוכל האדון לחזור בו ™: התופם לב"ח במקום שחב לאחרים לא קנה. אפילו עשאו שליח כדמוכח בפ׳ הכותב (כתובות דף פד:) גבי יימר בר חשו דאמר ליה לשלוחיה כו׳ ודלא כפירוש רש"י דפי׳ בפ"ק דב"מ (דף י) דבעשאו שליח לכ"ע קנה דאין חילוק דאפילו לא עשאו שליח שלוחו הוא דוכייה מטעם שליחות כדמוכת בפ״ק דב״מ (דף יו) ובפ׳ אין בין המודר (נדרים דף לו:) יו וא״ת דהכא קאמר ר״י התופס לב״ח במקום שחב לאחרים לא קנה ובפרק קמא דב"מ (דף י.) קסבר המגביה מליאה לחבירו קנה חבירו והא בהא חליא כדאמר החם רב נחמן ורב חסדא לאות של המניק לה לה לה לה מיש הוי תופס לב"ח במקום שחב לאחרים וי"ל דר' יוחנן מחלק בין מציאה לב"ח דשאני מציאה דמגו דוכי לנפשיה זכי נמי לחבריה: בל האומר תגו באומר זבו רמי. וא"ת והא ר' יוחנן ליח ליה מן סוכי דקאמר בפ"ק דב"מ (דף י.) המגביה מציאה לחבירו קנה

> תימא נמי דקנה דהא מחני׳ נמי שליח זה תופש לעבד וחב לבעלים שרוצה לחזור ואינן יכולים לרבנן אדהכי איתער ר׳ ירמיה אמר להו דרדקי הכי אמר ר' יוחנן התופש לב"ח במקום שחב לאחרים לא קנה וא"ת משנתנו כל האומר תן כאומר זכה דמי פי' ואין זה כשאר תופש שהוא תפש מאליו ולא זכהו הלוה אבל הכא הרב זכהו ונתנו לו אע"פ שהעבד לא ידע זכין לאדם שלא בפניו ולגבי עבד דוכות הוא לצאת זכה בעבורו ואינו יכול לחזור בו אבל גבי אשה דחוב הוא לה אין חבין לאדם אלא בפניו ויכול לחזור בו וכן הלכה שהתופש לב״ח במקום שחב לאחרים לא קנה אבל במקום שאינו חב לאחרים קנה וי״ל דאי

ה) נראה דל"ל ואי לא מהימן יהיבנא להן. ב) עיי׳ פסקי רי"ד לקמן מ: